

Πρόσβαση στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα - Κύπρος

Esta página foi traduzida automaticamente. A qualidade da tradução não pode ser garantida.

1. Συνταγματικά θεμέλια
2. Δικαιοσύνη
- #II
4. Πρόσβαση σε πληροφορίες — υποθέσεις σχετικές με το περιβάλλον
5. Πρόσβαση στη δικαιοσύνη και συμμετοχή του κοινού
6. Πρόσβαση στη δικαιοσύνη κατά πράξεων ή παραλείψεων
7. Άλλα μέσα πρόσβασης στη δικαιοσύνη
8. Ιδιότητα διαδίκου
9. Νομική εκπροσώπηση
10. Αποδεικτικά στοιχεία
11. Προσωρινά μέτρα
12. Επί των δικαστικών εξόδων
13. Μηχανισμοί οικονομικής συνδρομής
14. Επικαιρότητα
15. Άλλα θέματα
16. Αλλοδαποί
17. Διασυνοριακές υποθέσεις

I. Συνταγματικά θεμέλια

Το Κυπριακό Σύνταγμα εκπονήθηκε κατά τη δεκαετία του 1950 πριν από τα περιβαλλοντικά δικαιώματα έγιναν πολύ δημοφιλή. Κατά συνέπεια δεν υπάρχει ρητή διάταξη στο Κυπριακό Σύνταγμα όσον αφορά το περιβάλλον, είτε ως υποχρέωση από το κράτος ή ως δικαίωμα προς τη φύση ή το άτομο. Υπάρχει δικαίωμα στη ζωή (άρθρο 7), η οποία έχει ερμηνευθεί από τη νομολογία, όπως το δικαίωμα σε ένα υγιές περιβάλλον (Πυργά Κοινότητας ν. Δημοκρατίας (1991) 4clfr). Δεδομένου ότι δεν υπάρχει περιβαλλοντική διάταξη του Συντάγματος, τις βασικές διατάξεις σχετικά με την πρόσβαση στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα είναι εκείνες που εφαρμόζονται γενικά, το Σύνταγμα και τις βασικές διατάξεις σχετικά με την πρόσβαση στη δικαιοσύνη προσδιορίζονται στα άρθρα 29 και 146. Το άρθρο 29 προβλέπει ότι κάθε πρόσωπο (συμπεριλαμβανομένων των Κυπρίων και νομικά πρόσωπα) έχει το δικαίωμα, μεμονωμένα ή από κοινού με άλλους για την αντιμετώπιση οποιασδήποτε αρμόδιας αρχής, να έχουν την καταγγελία τους συμμετείχαν σε ταχείες διαδικασίες και να λαμβάνουν απάντηση εντός 30 ημερών. (πρόκειται για καταγγελίες που υποβάλλονται σε δημόσιο ή άλλες δημόσιες αρχές). Το άρθρο 146 προβλέπει ποιος μπορεί να υποβάλει αίτηση προς το Δικαστήριο κατά αποφάσεις, πράξεως ή παραλείψεως της δημόσιας αρχής, γεγονός που, ως εκ τούτου, να εφαρμόζονται σε σχέση με περιβαλλοντικά θέματα. Για να προκύψει ένα τέτοιο δικαίωμα, ο ενδιαφερόμενος πρέπει να διαθέτει μία προσωπική και έννομο συμφέρον που επλήγη άμεσα από την εν λόγω απόφαση, πράξη ή παράλειψη που ασκείται από τη δημόσια αρχή κατά τρόπο αντίθετο προς το Σύνταγμα, σε κάθε νόμο ή συνιστά κατάχρηση εξουσίας. Οι πολίτες μπορούν να επικαλούνται το συνταγματικό δικαίωμα στη ζωή και την ερμηνεία της. Οι διάδικοι σε διοικητικές ή δικαστικές διαδικασίες μπορούν να βασίζονται απευθείας σε διεθνείς συμφωνίες μόνον εάν οι συμφωνίες έχουν αποτελέσει το αντικείμενο μεταφοράς στην κυπριακή νομοθεσία. Η σύμβαση του Aarhus κυρώθηκε και μεταφέρθηκε το 2003 από τον νόμο 33 (III)/2003. Μέχρι στιγμής δεν έχουν προκύψει περιπτώσεις στις οποίες συμμετέχουν οι αρχές της σύμβασης ούτε είναι γνωστό ότι αναφέρθηκαν στο δικαστήριο.

II. Δικαιοσύνη

Η Κύπρος τηρεί την αρχή της διάκρισης των εξουσιών. Η δικαιοσύνη απονέμεται από ανεξάρτητο δικαστικό τομέα στα ακόλουθα δικαστήρια:

Το Ανώτατο Δικαστήριο της Δημοκρατίας που έχει τη δικαιοδοσία που αναφέρεται παρακάτω:

Εφετείο

Το ανώτατο δικαστήριο έχει τη δικαιοδοσία να εκδικάζει όλες τις εφέσεις από όλα τα κατώτερα δικαστήρια για αστικές και ποινικές υποθέσεις. Το Δικαστήριο μπορεί να επικυρώσει, να τροποποιήσουν, να αναιρέσει ή να καταδικάσει την επανεκδίκαση της υπόθεσης, όπως το κρίνουν ενδεδαιγμένο.

Διοικητικά θέματα

Το Ανώτατο Δικαστήριο ως το μόνο διοικητικό δικαστήριο της χώρας, έχει αποκλειστική δικαιοδοσία να αποφανθεί για οποιαδήποτε προσφυγή ασκηθεί κατά απόφασης, πράξης ή παράλειψης οιοουδήποτε οργάνου, αρχής ή προσώπου που ασκεί καμία εκτελεστική ή διοικητική αρχή για τον λόγο ότι παραβιάζει τις διατάξεις του Συντάγματος ή τον νόμο ή είναι καθ' υπέρβαση ή κατάχρηση της εξουσίας που έχει ανατεθεί στο εν λόγω όργανο, την αρχή ή το πρόσωπο.

ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

Το ανώτατο δικαστήριο έχει δικαιοδοσία να αποφανθεί ως προς το αν είναι συμβατή με τις διατάξεις του Συντάγματος ή αν οποιαδήποτε σύγκρουση αρμοδιότητας ή ανακύπτει ζήτημα αρμοδιότητας μεταξύ οργάνων ή αρχών της δημοκρατίας. Επιπλέον, το ανώτατο δικαστήριο έχει δικαιοδοσία για την εκδίκαση της προσφυγής από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας ως προς το αν ένας νόμος που ψηφίστηκε από τη Βουλή των Αντιπροσώπων σε αντίθεση ή είναι ασύμφωνος προς οποιαδήποτε διάταξη του Συντάγματος.

Εκλογές

Το ανώτατο δικαστήριο το Εκλογικό Δικαστήριο έχει την εξουσία να εκδικάζουν τις αναφορές σχετικά με την ερμηνεία και την εφαρμογή του εκλογικού νόμου.

Προνόμιο εντολής

Το ανώτατο δικαστήριο έχει αποκλειστική δικαιοδοσία για την έκδοση των εντολών του habeas corpus (δικαίωμα να απαλλάξει ένα πρόσωπο υπό κράτηση) και άλλες εντολές που δίνει εντολή σε ένα συμβαλλόμενο μέρος, για να τελέσει ή να μην τελέσει πράξη ή απόφαση (διόρθωση, mandamus, quo warranto και certiorari απαγόρευση).

Ναυτικό

Το ανώτατο δικαστήριο έχει τη δικαιοδοσία να εκδικάζει υποθέσεις ναυτοδικείου. Η αρχική, η δικαιοδοσία ασκείται από έναν μόνο δικαστή και την έφεση κατά της αποφάσεως του έγκειται στην Ολομέλεια του Ανωτάτου Δικαστηρίου.

Πρωτοβάθμια δικαστήρια είναι τα εξής: Πρωτοδικεία· Τα κακουργιοδικεία· Οικογενειακά δικαστήρια· Δικαστήριο εργατικών διαφορών· Δικαστήριο Ελέγχου Ενοικιάσεων. Στρατοδικείο.

Τα πρωτοβάθμια δικαστήρια

Αστική και ποινική δικαιοδοσία

Λειτουργούν έξι Επαρχιακά Δικαστήρια, ένα σε κάθε μία από τις έξι πόλεις της νήσου. Δύο από αυτές (η Αμμόχωστος και η Κυρήνεια Επαρχιακά Δικαστήρια) έχουν παύσει να λειτουργούν από το 1974, και η αρμοδιότητά τους έχει αναληφθεί από τη Λευκωσία και Λάρνακα δικαστηρίων. Κάθε περιφερειακό δικαστήριο είναι αρμόδιο να εκδικάζει και να κρίνει όλες τις αστικές αγωγές. Όταν η βάση της αγωγής προέκυψε εν όλω ή εν μέρει εντός των ορίων της επαρχίας όπου εδρεύει το δικαστήριο ή όπου ο εναγόμενος κατά τον χρόνο της καταθέσεως της προσφυγής κατοικεί ή ασκεί τις δραστηριότητές του εντός των ορίων του Δικαστηρίου. Ποινικό αδίκημα μπορεί να διωχθεί από Πρόεδρο Επαρχιακού Δικαστηρίου, Ανώτερο Επαρχιακό Δικαστή και Επαρχιακό Δικαστή ή κακουργιοδικείου.

Το Κακουργιοδικείο

Κακουργιοδικείου (σήμερα υπάρχουν τέσσερις κακουργιοδικεία), απαρτίζεται από τρεις δικαστές και είναι αρμόδιο να δικάσει όλα τα ποινικά αδικήματα που τιμωρούνται από τον Ποινικό Κώδικα ή οποιοδήποτε άλλου νόμου και έχει την εξουσία να επιβάλει την ανώτατη ποινή που προβλέπεται από τη σχετική νομοθεσία.

Τα οικογενειακά δικαστήρια

Το οικογενειακό δικαστήριο (τρία είναι τα οικογενειακά δικαστήρια) είναι αρμόδιο να επιληφθεί των αναφορών σχετικά με τη λύση του γάμου καθώς και ζητήματα που συνδέονται με τη γονική υποστήριξη, συντήρηση, έγκριση και περιουσιακές σχέσεις μεταξύ των συζύγων, υπό την προϋπόθεση ότι τα μέρη αυτά διαμένουν στη Δημοκρατία.

Το Industrial Tribunal διαφορών

Το Industrial Tribunal (σήμερα υπάρχουν τρία εργατοδικεία) έχει διεθνή δικαιοδοσία για την εκδίκαση αιτήσεων και αδικαιολόγητης απόλυσης εργαζομένων για αποζημιώσεις λόγω απολύσεως. Η επιτροπή αυτή απαρτίζεται από έναν Πρόεδρο (ο οποίος είναι δικαστικός λειτουργός) και δύο lay-members εκπροσώπησης των εργοδοτών και των εργαζομένων.

Το Δικαστήριο ελέγχου Ενοικιάσεως

Το Δικαστήριο ελέγχου Ενοικιάσεως (σήμερα υπάρχουν τρία Δικαστήρια Ελέγχου Ενοικιάσεων) έχει δικαιοδοσία για την εκδίκαση όλων των διαφορών που ανακύπτουν από την εφαρμογή του Ελέγχου Ενοικιάσεων νόμων, οι οποίες περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, την πληρωμή του ενοικίου και την ανάκτηση της κατοχής. Το Δικαστήριο Ελέγχου Ενοικιάσεων αποτελείται από έναν Πρόεδρο (ο οποίος είναι δικαστικός λειτουργός) και δύο lay-members που αντιπροσωπεύουν οι μισθωτές και τους ιδιοκτήτες.

Το Στρατοδικείο

Το στρατιωτικό δικαστήριο έχει δικαιοδοσία να εκδικάζουν τα στρατιωτικά αδικήματα βάσει του Ποινικού Κώδικα και άλλων εγκλημάτων που διαπράττονται από μέλη των ενόπλων δυνάμεων. Η επιτροπή αυτή απαρτίζεται από έναν Πρόεδρο (ο οποίος είναι δικαστικός λειτουργός) και δύο βαθμολογητές που επισημάνθηκε από το ανώτατο δικαστικό συμβούλιο από κατάλογο αξιωματικών του στρατού.

Αστική και ποινική διαδικασία κινείται σε επίπεδο νομού και κακουργιοδικεία αντίστοιχα και κυκλοφορούν στο ανώτατο δικαστήριο κατά την αναιρετική διαδικασία. Για όλα τα διοικητικά ζητήματα, ωστόσο, το Ανώτατο Δικαστήριο είναι το μόνο δικαστήριο, κάνοντας χρήση τόσο πρωτοδίκως όσο και αναιρετικώς. Δεν υπάρχουν ειδικά δικαστήρια που να εκδικάζουν περιβαλλοντικές υποθέσεις. Ωστόσο, σε περιπτώσεις δημόσιας περιβαλλοντικής ευθύνης σχετικά με περιβαλλοντική ευθύνη, ο νόμος αριθ. 189 (I) /2007 θέσπισε μια περιβαλλοντική αρχή να κρίνει διοικητικές κυρώσεις και άλλα μέτρα για την αποκατάσταση της ζημιά σε προστατευόμενα είδη και ενδιαιτήματα, υδάτινοι πόροι και το έδαφος. «forum shopping» κατά κανόνα δεν είναι δυνατόν. Σε ορισμένες περιπτώσεις, ένα μέρος μπορεί να αποφασίσει αν θα ασκήσει προσφυγή, π.χ. στο Πρωτοδικείο ή στο δικαστήριο εργατικών διαφορών ανάλογα με το ύψος της αιτούμενης αποζημιώσεως (υψηλότερη στο περιφερειακό δικαστήριο, αλλά πολύ χρονοβόρα διαδικασία), αλλά συνήθως διαδικασία θα πρέπει να αρχίσει στο Δικαστήριο και το δικαίωμα της πόλης. Σε σχέση με ζημίες που προκλήθηκαν εξαιτίας της παραβίασης του περιβαλλοντικού δικαίου, η αγωγή μπορεί να κατατεθεί στο περιφερειακό δικαστήριο στο οποίο προκλήθηκε η ζημία. Μια ποινική υπόθεση μπορεί επίσης να ασκηθεί από τον Υπουργό Δικαιοσύνης βάσει ειδικής/περιβαλλοντικής νομοθεσίας (π.χ. προστασία της φύσης) ή σύμφωνα με την πρόσφατα θεσπισθείσα νομοθεσία για τα εγκλήματα κατά του περιβάλλοντος. Δεν γίνεται διάκριση μεταξύ τακτικών και έκτακτων ενδίκων μέσων ενώπιον δικαστηρίου. Τριών δικαστών αποφασίζουν επιτέλους επί αστικών και ποινικών εφέσεων. Δεν δύναται να υποστηρίξει, να τροποποιήσουν, να αναιρέσει ή να καταδικάσει την επανεκδίκαση της υπόθεσης που αυτές θεωρούν κατάλληλη. Είναι, ωστόσο, δυνατόν ο γενικός εισαγγελέας να προωθήσουν ένα έκτακτο μέσο όπως ένας *nolle prosequi* που αποτελεί για τη σύλληψη δικών, για λόγους δημοσίου συμφέροντος ή να προβεί σε σύσταση για επιείκεια. Το ανώτατο δικαστήριο αποφαινόμενο επί διαφορών διοικητικής φύσεως, δεν έχει καμία αρμοδιότητα να εξετάσει την ουσία. Το Δικαστήριο μπορεί να ελέγξει τη νομιμότητα της προσβαλλόμενης πράξης ή απόφασης, αλλά δεν επεκτείνεται στην εξέταση της ουσίας της υποθέσεως. Στο πλαίσιο αυτό, το ανώτατο δικαστήριο έχει παρόμοιες αρμοδιότητες σε Cour de cassation. Μπορεί να ακυρώνει εν μέρει μια διοικητική ενέργεια στο σύνολό της και να αναπέμψει την υπόθεση προς την αρχή που εξέδωσε την απόφαση. Η αρχή δεσμεύεται από την απόφαση του Δικαστηρίου. Κατά κανόνα τα περισσότερα περιβαλλοντικά θέματα υπόκεινται στη διαδικασία διοικητικούς πόρους. Ωστόσο, ορισμένα περιβαλλοντικά ζητήματα αποφασίζονται βάσει του ποινικού ή αστικού δικαίου, π.χ. η δικαιοδοσία για εγκλήματα κατά του περιβάλλοντος αριθ. 22 (I)/2012 και Νόμος αριθ. 189(1)/2007. σχετικά με την περιβαλλοντική ευθύνη, Σε ποινικές διαδικασίες κάθε πολίτης δικαιούται να αναφέρει εγκληματικές πράξεις (π.χ. κατάχρηση εξουσίας εκ μέρους συγκεκριμένων αρχών) στον εισαγγελέα. Οποιοσδήποτε μπορεί να συμμετέχει ως μάρτυρας στις διαδικασίες φέρουν. Τα ένδικα μέσα κατά δικαστικών αποφάσεων περιορίζονται στον εισαγγελέα και στον κατηγορούμενο. Προκειμένου να ασκήσει δικαστική προσφυγή ο καταγγέλλων πρέπει να έχει έννομο συμφέρον κατά την έννοια του άρθρου 146 του Συντάγματος. Το δικαίωμα αυτό πρέπει να ασκηθεί εντός προθεσμίας 75 ημερών από την ημερομηνία που έλαβε γνώση του συμβάντος που καταγγέλλει. Τρεις νέοι νόμοι αναγνωρίζουν το δικαίωμα των ΜΚΟ να υποβάλει καταγγελία κατά ορισμένων διοικητικών πράξεων. Πρόκειται για τον νόμο της ΕΠΕ (αριθ. 140 (I)/2005), την ολοκληρωμένη πρόληψη και τον έλεγχο της ρύπανσης (IPPC) νόμος αριθ. 56 (I)/2003 και 15 (I)/2006 και Νόμος για την περιβαλλοντική ευθύνη, αριθμός 189 (I)/2007. Το δικαστήριο στο πλαίσιο διοικητικής διαδικασίας μπορεί να εξετάσει

αυτεπαγγέλτως από θέματα γενικού ενδιαφέροντος όπως η προθεσμία, εκτελεστό χαρακτήρα της πράξεως, αρμοδιότητα του οργάνου, έννομο συμφέρον. Το Δικαστήριο δεν μπορεί να εξετάζει αυτεπαγγέλτως τα συνταγματικά θέματα και παραβίαση των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Τα εν λόγω ζητήματα πρέπει να επικαλεστεί συγκεκριμένα συνταγματικότητα.

III. Πρόσβαση σε πληροφορίες — υποθέσεις σχετικές με το περιβάλλον

Κατά το άρθρο 10 στοιχείο θ) , της πρόσβασης σε περιβαλλοντικές πληροφορίες τον νόμο 119 (I)/2004, η ιεραρχική προσφυγή μπορεί να πραγματοποιηθεί (π.χ. επιστολή) εντός 30 ημερών στο Υπουργείο υπηρεσία η οποία δεν ανταποκρίθηκαν ή ανταποκρίθηκαν ανεπαρκώς. Αυτό δεν εμποδίζει τον αιτούντα να ασκεί τα δικαιώματά του/της δυνάμει του Συντάγματος (άρθρο 146) ή από το να υποβάλουν αίτηση στον Διαμεσολαβητή για μια παράθεση απόψεων. Απόρριψη των αιτήσεων παροχής πληροφοριών πρέπει να είναι αιτιολογημένη και γραπτώς (άρθρο 8 παράγραφος 8, του νόμου) και πρέπει να περιλαμβάνει πληροφορίες σχετικά με τις δικαστικές διαδικασίες αναθεώρησης που προβλέπονται στα άρθρα 10 και 11. Κάθε πρόσωπο μπορεί να ζητήσει την πρόσβαση σε περιβαλλοντικές πληροφορίες με γραπτή επιστολή και χωρίς να χρειάζεται να αποδεικνύει συγκεκριμένο συμφέρον. Για τα πρόσωπα που ζητούν αποκατάσταση σε περιπτώσεις άρνησης εκ νέου τη διαδικασία είναι απλός. Αυτό θα μπορούσε να συμπεριλάβει την ιεραρχική προσφυγή στον Υπουργό που είναι υπεύθυνος για το τμήμα που αρνείται την παροχή των πληροφοριών. Εφόσον ο αιτών αποφασίσει να προσφύγει στη δικαιοσύνη πρέπει να γίνει εντός 75 ημερών από την άρνηση και θα χρειαζόταν να αποδείξει ότι, δηλαδή οι διαδικαστικοί κανόνες που θα ισχύουν οι διατάξεις του άρθρου 10 του νόμου. Οι όροι του άρθρου 146 του Συντάγματος, θα πρέπει επίσης να τηρούνται, δηλαδή ο αιτών θα πρέπει να επιδείξουν προσωπική και έννομο συμφέρον. Ο διοικητικός φάκελος που περιέχει όλες τις πληροφορίες που έχει υποβληθεί ενώπιον του Δικαστηρίου και δεν εξετάζεται από το δικαστή πριν από τη λήψη της απόφασης. Το Δικαστήριο έχει την εξουσία και την ευθύνη να ρυθμίζουν την προσκόμιση αποδεικτικών στοιχείων σύμφωνα με τις απαιτήσεις για την εκπλήρωση των αρμοδιοτήτων της δυνάμει του άρθρου του Δικαστήριο έχει εξουσία να καλέσει οποιοδήποτε πρόσωπο να καταθέσει ή να προσκομίσει έγγραφα προκειμένου να μπορέσει το Δικαστήριο να καταλήξει σε μια δίκαιη απόφαση επί των υποθέσεων.

IV. Πρόσβαση στη δικαιοσύνη και συμμετοχή του κοινού

Δεν υπάρχουν ειδικές διαδικασίες για τη συμμετοχή του κοινού σε θέματα περιβαλλοντικού χαρακτήρα, αλλά μια σειρά ειδικών νόμων (π.χ. ζώνες, IPPC, EIA) προβλέπει δημόσια κοινοποίηση, πρόσκληση παρατηρήσεων και συμμετοχή του κοινού σε μια ανοικτή διαβούλευση. Εκτός εάν προβλέπεται διαφορετικά σε ειδική νομοθεσία συνήθως δεν υπάρχει ανώτερο διοικητικό όργανο στο οποίο θα γίνει προσφυγή κατά διοικητικών αποφάσεων. Οι πρωτοβάθμιες διοικητικές αποφάσεις μπορούν να εκδικασθούν απευθείας στο Δικαστήριο και είναι, έστω και αν είναι συνήθως στην πρακτική προσφυγής πρώτο είτε στον αρμόδιο υπουργό ή στον Διαμεσολαβητή ή και τα δύο. Εφόσον προβλέπεται από το δίκαιο, οι διοικητικές αποφάσεις μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο επανεξέτασης από ανώτερη αρχή. Στην περίπτωση κατά την οποία ο αιτών κάνει χρήση της ευχέρειας αυτής, η προθεσμία εντός της οποίας μπορεί να υποβάλει προσφυγή αναστέλλεται μέχρι τη διοικητική διαδικασία ολοκληρωθεί. Εάν δεν υπάρχει διάταξη στο δίκαιο ο αιτών την επανένωση πρέπει να υποβάλει την προσφυγή απευθείας ενώπιον του Δικαστηρίου. Εάν μια ιεραρχική προσφυγή προβλέπεται από το νόμο, ο αιτών μπορεί να επιλέξει να αναμείνουν την έκβαση της προσφυγής φακέλου και στη συνέχεια. Εφαρμογή στον Διαμεσολαβητή δεν θα θεωρείται ως μια ιεραρχική προσφυγή και το αποτέλεσμα της διαδικασίας αυτής δεν υπόκειται στον έλεγχο του Δικαστηρίου και η προθεσμία δεν θα να ανασταλεί εν αναμονή του αποτελέσματος της απόφασης του Διαμεσολαβητή. Η νομιμότητα των πράξεων ή παραλείψεων οποιουδήποτε οργάνου, αρχής ή πρόσωπου που ασκεί καμία εκτελεστική ή διοικητική αρχή υπόκειται και έχουν είτε ακυρωθεί (εν μέρει ή εν όλω) ή να επιβεβαιωθούν. Το ανώτατο δικαστήριο δεν μπορεί να αποφανθεί επί της ουσίας για την υπό εξέταση απόφαση και να επιλύσει το θέμα με απόφαση, επί της ουσίας, βάσει της δικής του νομοθεσίας. Το Δικαστήριο δεν μπορεί να αποφανθεί επί του βασίμου της διαπιστώσεως του επιστημονικού τεχνικού χαρακτήρα, μπορεί να εξετάζει μόνον αν αυτή κρίνοντας ότι η διοίκηση έχει μεν ενεργήσει με κατάλληλο τρόπο από άποψη συνταγματικότητα, νομιμότητα και την υπέρβαση ή από την κατάχρηση εξουσίας.

Σχέδια και άλλες αποφάσεις που καθορίζουν τη χρήση του χώρου μπορεί να επανεξεταστεί το Δικαστήριο κατόπιν προσφυγής από ένα ενδιαφερόμενο μέρος με έννομο συμφέρον σύμφωνα με το άρθρο 146 του Συντάγματος, οι νόμοι ΕΠΕ ή IPPC. Το Συνέδριο εξετάζει κατά πόσον η Διοίκηση έδρασε με κατάλληλο τρόπο και έχει την εξουσία και την ευθύνη να ρυθμίζουν την προσκόμιση αποδεικτικών στοιχείων σύμφωνα με τις απαιτήσεις για τη δέουσα εκτέλεση των αρμοδιοτήτων της δυνάμει του άρθρου 146 και, ιδίως, να κλητεύσει οποιοδήποτε πρόσωπο να καταθέσει ή να προσκομίσει έγγραφα προκειμένου να μπορέσει το Δικαστήριο να καταλήξει σε μια δίκαιη απόφαση επί της υποθέσεως. Η εξέταση των μαρτύρων διεξάγεται δημόσια. Κάθε συμβαλλόμενο μέρος υποβάλλει την περίπτωση εγγράφως και μπορεί, με την άδεια του Δικαστηρίου, να καλέσει μάρτυρες ή να προσκομίσει αποδεικτικά στοιχεία τα οποία (αν είναι αναγκαίο) προς στήριξη των ισχυρισμών του. Ο αιτών, ο εναγόμενος και τα ενδιαφερόμενα μέρη είναι οι μόνες που έχουν δικαίωμα να συμμετάσχουν στην ακρόαση. Δικαστήρια ελέγχουν τη διαδικαστική όσο και την ουσιαστική νομιμότητα.

Δεν υπάρχουν ειδικές διατάξεις στη νομοθεσία για την ΕΠΕ για επανεξέταση των αποφάσεων ελέγχου. Ωστόσο, είναι ανοικτή σε ΜΚΟ, δυνάμει του άρθρου 25 παράγραφος 1 στοιχείο γ) , να ασκήσει προσφυγή σύμφωνα με το άρθρο 146 του Συντάγματος, εάν δεν μείνει ικανοποιημένη από την περιβαλλοντική άδεια που χορηγήθηκε από το Τμήμα Περιβάλλοντος. Δεν υπάρχουν ειδικές

διατάξεις στη νομοθεσία για την οριοθέτηση του πεδίου εφαρμογής της δικαστικής ή άλλης επανεξέτασης αποφάσεων οι οποίες, σε κάθε περίπτωση, θα αποτελεί μέρος της διαδικασίας και όχι για τελική απόφαση. Ως προπαρασκευαστικές πράξεις δεν μπορούν να προσβληθούν χωριστά, αλλά μπορούν να εξεταστούν στο πλαίσιο της τελικής αποφάσεως. Οι αποφάσεις ΕΠΕ /μπορούν να επανεξετάζονται από το Δικαστήριο, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 146 του Συντάγματος και το άρθρο 25 παράγραφος 1, του νόμου περί ΕΠΕ. Η συμμετοχή στο στάδιο της δημόσιας διαβούλευσης δεν αποτελεί προϋπόθεση για την απόκτηση μόνιμης ενώπιον των δικαστηρίων. Μόνιμη απορρέει από το έννομο συμφέρον του διαδίκου. Δεν υπάρχουν ειδικές διατάξεις για τα ασφαλιστικά μέτρα σε διαδικασίες ΕΠΕ. Αν και είναι διαθέσιμα στο πλαίσιο του προτύπου δικαστικών διαδικασιών, είναι μια διόρθωση πολύ σπάνια χορηγείται σε ιδιώτες και, κατά κανόνα, μόνο με καταβολή ενός σημαντικού κατάθεσης στο δικαστήριο. Από διαδικαστική άποψη, το Δικαστήριο μπορεί, ανά πάσα στιγμή, να προβεί σε προσωρινή διαταγή προσωρινών μέτρων, χωρίς να κρίνει την υπόθεση επί της ουσίας, εφόσον το απαιτεί η περίπτωση είτε με την αιτιολογία του επείγοντος ή άλλες ειδικές συνθήκες, χωρίς προειδοποίηση και με τους όρους που θα μπορούν να θεωρούνται κατάλληλα δεδομένων των περιστάσεων: Κατάφωρη παρανομία και ανεπανόρθωτη ζημία αποτελούν απαραίτητη προϋπόθεση για τη χορήγηση προσωρινής διαταγής η οποία αποφασίζεται ανεξάρτητα από το βάσιμο της κύριας προσφυγής.

Επανεξέταση των αποφάσεων ΟΠΕΡ είναι δυνατόν δυνάμει της με τις συνήθεις διαδικασίες στη διάθεση των προσώπων που πληρούν το άρθρο 146 του Συντάγματος ή ΜΚΟ που πληρούν τις απαιτήσεις του άρθρου 9γ παράγραφος 1 του νόμου ΟΠΕΡ. Ενώπιον του δικαστηρίου σε διαδικασίες ΟΠΕΡ δεν εξαρτάται από τη συμμετοχή στη δημόσια διαβούλευση στο στάδιο, αλλά προκύπτει από την ύπαρξη έννομου συμφέροντος από το μέρος. Κατά τα λοιπά, αναθεώρηση των αποφάσεων ΟΠΕΡ είναι η ίδια με αυτή που αναφέρθηκε για αποφάσεις ΕΠΕ.

V. Πρόσβαση στη δικαιοσύνη κατά πράξεων ή παραλείψεων

Μολονότι η σχετική οδηγία της ΕΕ σχετικά με την περιβαλλοντική ευθύνη (2004/35/EK) μεταφέρθηκε στην κυπριακή νομοθεσία (νόμος αριθ. 189 (i) του 2007), ένα γενικό καθεστώς αστικής ευθύνης δεν υπάρχει μέχρι στιγμής, ούτε ο νόμος αυτός δοκιμαστεί σε δικαστήριο. Οι δράσεις στο πλαίσιο αυτού του δικαίου θα μπορούσε να επιβάλει μια «διοικητική κύρωση» για «αποκατάσταση της φύσης» ύψους έως 200,000 EUR και ένα πρόσθετο πρόστιμο μέχρι 5 000 EUR για κάθε ημέρα κατά την οποία η παράβαση συνεχίζεται. Αγωγές κατά φυσικών προσώπων θα μπορούσε να υπαχθεί μεταξύ ιδιωτών/νομικές οντότητες δυνάμει της γενικής αστικής ευθύνης αγωγές όπως η όχληση ή αμέλειας. Τόσο τις ζημιές και τα ασφαλιστικά μέτρα μπορούν να ζητηθούν. Προσφυγές κατά κρατικών φορέων μπορούν να υποβληθούν απευθείας στο Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο του άρθρου 146 του Συντάγματος εφόσον φορέων, για την οποία διατυπώνεται ο ισχυρισμός είναι, ενεργεί ως διοικητική και όχι ως κανονιστική, ικανότητα. Απαιτήσεις για ακύρωση μιας πράξεως και της ζημίας ή στην περίπτωση παράλειψης έκδοσης διαταγής mandamus (να εκπληρώσει μια ορισμένη πράξη) και ζημιών, εφόσον υπέστη. Εάν η υπόθεση διαδέχεται τον συμβαλλόμενο μέρος δύναται να υποβάλλει αίτηση στο τοπικό δικαστήριο αποζημιώσεως. Η αρμόδια αρχή υπό την νομοθεσία για την περιβαλλοντική ευθύνη (αριθ. 189 (i)/2007) είναι το τμήμα περιβάλλοντος (άρθρο 2), εκτός αν ο Υπουργός Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος εκδίδει διάταγμα Ορισμός άλλου ή μια επιπλέον αρμόδια αρχή, ανάλογα με την περίπτωση και την προκληθείσα ζημία. Ένα αίτημα προσφυγής μπορεί να υποβληθεί από οποιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο, συμπεριλαμβανομένων των περιβαλλοντικών ΜΚΟ (άρθρο 14 στοιχείο θ) του νόμου), εάν ενδέχεται να πληγούν ή να έχει έννομο συμφέρον. Ωστόσο, το αίτημα αυτό δεν μπορεί να υποβληθεί σε περίπτωση μελλοντικών ζημιών. Η αίτηση υποβάλλεται γραπτώς στην υπηρεσία περιβάλλοντος συνοδεύεται από όλα τα αναγκαία στοιχεία για να τεκμηριώσει την καταγγελία. Σύμφωνα με το άρθρο 17 του νόμου για την περιβαλλοντική ευθύνη, δικαστική επανεξέταση των αποφάσεων που λαμβάνονται από την αρμόδια αρχή θα εμπίπτουν στις απαιτήσεις του άρθρου 146 του Συντάγματος. Θα υποβάλει προσφυγή δυνάμει του άρθρου 146 είτε για τυχόν παράλειψη από την αρμόδια αρχή να αναλάβει δράση μετά από αίτημα για ανάληψη δράσης ή ανεπαρκή μέτρα που λαμβάνονται για την αποκατάσταση οικοτόπων ή ειδών.

VI. Άλλα μέσα πρόσβασης στη δικαιοσύνη

Άλλα ένδικα μέσα που διατίθενται για περιβαλλοντικά θέματα αποτελούν εφαρμογές είτε ο διαμεσολαβητής ή ο αρμόδιος για θέματα περιβάλλοντος Επίτροπος, αν δεν διαθέτουν εκτελεστική εξουσία, με αποτέλεσμα να αποταθεί είτε, ακόμη και αν παράγουν μια ευνοϊκή κατάσταση, δεν παρέχουν ίσως πάντοτε την αποκατάσταση των ζημιών. Το Γραφείο του Διαμεσολαβητή ιδρύθηκε το 1992 με σκοπό την προστασία των δικαιωμάτων των πολιτών όταν αυτά πλήττονται από τη Δημόσια Διοίκηση αποφάσεις οι οποίες είναι αντίθετες προς το δίκαιο ή όχι σύμφωνα με την ορθή άσκηση της διοικητικής αρχής. Η έρευνα ή η επιθεώρηση που αναλαμβάνεται από τον Διαμεσολαβητή δεν αναστέλλει κάθε διαδικασία ή προθεσμία που ισχύει κατά την άσκηση αγωγής ή ιεραρχική προσφυγή. Κάθε πρόσωπο, συμπεριλαμβανομένων των μη Κυπρίων εντός της Δημοκρατίας, ή ΜΚΟ, μπορεί να ζητήσει από τον Διαμεσολαβητή. Ωστόσο, η απόφαση του διαμεσολαβητή δεν είναι δεσμευτικές για τις διοικητικές αρχές. Πολύ συχνά η απόφαση, αλλά αυτό δεν ισχύει πάντα, ιδίως όταν πρόκειται για συστάσεις να κατεδαφίσουν παρανομίας ή την ανάκληση της άδειας ανάπτυξης. Ο Επίτροπος για το περιβάλλον και τις εκθέσεις που διορίζεται από τον πρόεδρο. Ο Επίτροπος δύναται να υποβάλει προτάσεις και συστάσεις προς τα αρμόδια υπουργεία για την εφαρμογή της περιβαλλοντικής πολιτικής και νομοθεσίας. Σε ειδικές περιπτώσεις σοβαρών επιπτώσεων στο περιβάλλον ή κατάφωρες παραβάσεις, ο επίτροπος δύναται να κινεί έρευνες και επιθεωρήσεις των προβαλλομένων παραβάσεων και προτείνει λύσεις. Επιπλέον έρευνα μπορεί να παράσχει κατευθυντήριες

γραμμές προς την αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου και ζητεί να υποβληθεί μια έκθεση. Όλοι οι πολίτες, συμπεριλαμβανομένων των ΜΚΟ, μπορούν να αφορούν τον Επίτροπο αρμόδιο για το περιβάλλον, παρά τις συστάσεις του/της δεν είναι δεσμευτικές για κάθε αρχή. Οι εισαγγελείς σύμφωνα με τη Γενική Εισαγγελία έχουν το καθήκον της προετοιμασίας των υπομνημάτων και τη δίωξη ποινικών αδικημάτων στο δικαστήριο. Ανάλογα με την παράβαση, το εργοστάσιο Επιθεώρηση του Υπουργείου Εργασίας ή το παιχνίδι σώματος της Θηροφυλακής των Κυνηγετικών Ταμείων θα διαδραματίσει ενεργό ρόλο ως προς τη δίωξη. Άσκηση ποινικής δίωξης από ιδιώτη, σύμφωνα με τον νόμο (όχι ειδικά για περιβαλλοντικά αδικήματα) αλλά όχι σε ευρεία κλίμακα. Μηχανισμοί χειρισμού καταγγελιών περιλαμβάνει:

Καταγγελίες στον διαμεσολαβητή ή ο αρμόδιος για θέματα περιβάλλοντος Επίτροπος

Καταγγελίες στον αρμόδιο υπουργό για την παραβατική δράσης/απόφασης, είτε στον τρόπο τυπική ιεραρχική προσφυγή ή λιγότερο επίσημα.

Οι καταγγελίες προς την τοπική αρχή.

VII. Ιδιότητα διαδίκου

Ιδιότητα διαδίκου	Διοικ. Διαδικασία (ιεραρχική προσφυγή)	Δικαστική διαδικασία Διοικητική προσφυγή)	Καταγγελία στον Συνήγορο του Πολίτη ή ο αρμόδιος για το περιβάλλον Επίτροπος
Πρόσωπα	Μόνο με απόφαση που απευθύνεται σε αυτά.	Πρέπει να αποδείξουν ότι έχουν έννομο συμφέρον όπως αναφέρεται στο άρθρο 146 του Συντάγματος ή βάσει της τομεακής νομοθεσίας.	Κάθε πρόσωπο το οποίο έχει συμφέρον που έχει επηρεαστεί αν πολίτης ή με άλλο τρόπο.
ΜΚΟ	Ανάγκη να αποδειχθεί το δημόσιο συμφέρον.	Πρέπει να αποδείξουν το νομικό καθεστώς που θα αναγνωρίζονται μόνον εφόσον προβλέπεται από τον νόμο, ήτοι τον νόμο περί ΕΠΕ του 2005, η οδηγία ΟΠΕΡ όπως τροποποιήθηκε με νόμο 15 (I) /2006 ή η περιβαλλοντική ευθύνη, Ν. 189 (I)/2007	Πρέπει να είναι δημόσια υπηρεσία ή κακής διαχείρισης των τοπικών αρχών, ακόμη και αν ελάχιστα συνδέεται με τις ΜΚΟ.
Λοιπές νομικές οντότητες	Οι τοπικές αρχές επηρέασαν άμεσα ή διεκδικούν δημόσιο συμφέρον των κατοίκων τους.	Σύμφωνα με το άρθρο 146 του Συντάγματος, όπως έχει ερμηνευθεί από τη νομολογία.	—
Ad hoc ομάδες	Π.χ. ομάδες πολιτών. Πρέπει να αποδείξουν δικαιολογημένο συμφέρον.	Να μην στέκεστε ως ομάδα, αλλά τα μέλη της ομάδας ως άτομα θα νομιμοποιούνται, εφόσον πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρο 146 του Συντάγματος.	Πρέπει να είναι δημόσια υπηρεσία ή μια τοπική αρχή εσφαλμένη χρήση των διατάξεων αυτών.
Αλλοδαπές ΜΚΟ	Καμία συγκεκριμένη διάταξη. Δέχθηκε πιθανώς εάν αποδεικνύει ΜΚΟ είτε μια παγκόσμια συμφέροντα στο σχετικό αντικείμενο, ή εάν οι επιπτώσεις υπερβαίνουν την Κύπρο.	Δεν έχουν καμία νομιμοποίηση, ούτε καν στο πλαίσιο των τομεακών νομοθεσιών (ΕΠΕ, ΟΠΕΡ), όπως αναφέρονται συγκεκριμένα σε ΜΚΟ καταχωρισμένων βάσει της κυπριακής νομοθεσίας.	Δεν υπάρχει λόγος γιατί δεν ήταν δυνατόν να καταγγείλουν μια κυπριακή διοικητική πράξη που επηρέασε την τομέα ενδιαφέροντος.

Τα μέρη πρέπει να κάνουν διάκριση μεταξύ ιεραρχίας και διοικητικούς πόρους. Ιεραρχικός έλεγχος ασκείται από έναν επόπτη ή διευθυντή πάνω από τους υφιστάμενους του. Νομοθετικές διατάξεις ορίζουν τις διαδικασίες για τη διοικητική επανεξέταση των εκτελεστικών πράξεων από ανώτερες διοικητικές αρχές (ιεραρχική προσφυγή). Η διαδικασία αυτή ωστόσο δεν είναι οριστική ή οριστικές και δεν εμποδίζει την άσκηση προσφυγής στο Ανώτατο Δικαστήριο. Το Δικαστήριο έχει κατ' επανάληψη υπογραμμίσει ότι

δεν προβλέπεται λαϊκή αγωγή στο κυπριακό νομικό σύστημα. Οι εισαγγελείς που εργάζονται υπό τον γενικό εισαγγελέα θα δρομολογήσει δράση για τα αδικήματα κατά του ποινικού κώδικα και θα λάβει στοιχεία από την αρμόδια υπηρεσία κίνηση διαδικασίας εναντίον των κατηγορουμένων στο πλαίσιο του νόμου για τα εγκλήματα κατά του περιβάλλοντος αριθ. 22 (I)/2012. Επιπλέον, σε ορισμένες περιπτώσεις ο γενικός εισαγγελέας μπορεί να επιτρέπεται να εμφανιστούν ως *amicus curiae*. Ο Διαμεσολαβητής και ο Επίτροπος περιβάλλοντος δεν έχουν την εξουσία να κινήσουν νομικές ενέργειες. Ο νόμος περί ΕΠΕ και ΙΡΡΚ (άρθρο 25 στοιχείο θ)) νόμου (άρθρο 9 στοιχείο γ)) και ο νόμος για την περιβαλλοντική ευθύνη (άρθρο 17) προβλέπει ρητά την ενεργητική νομιμοποίηση των περιβαλλοντικών ΜΚΟ για να ικανοποιούνται οι απαιτήσεις του Συντάγματος σχετικά με την πρόσβαση στη δικαστική οδό κατά συγκεκριμένων διοικητικών πράξεων.

VIII. Νομική εκπροσώπηση

Η εκπροσώπηση από δικηγόρο δεν είναι υποχρεωτική. Ο αιτών δύναται να παρουσιάσει την υπόθεσή του προσωπικά, αλλά δεδομένου ότι το διοικητικό δίκαιο είναι πολύπλοκες και εξαρτώνται από τη νομολογία αυτή είναι απίθανη. Στην Κύπρο ο δικηγόρος μπορεί να αντιμετωπίσει κάθε νομικό ζήτημα και δεν έχουμε ειδικότητες. Ο κατάλογος των καταχωρισμένων δικηγόρους διατίθεται στην Κύπρο δικηγορικού συλλόγου και ενημερώνεται μία φορά το μήνα. Δεν υπάρχουν νομικές εταιρίες που ειδικεύονται σε περιβαλλοντικές υποθέσεις (συνεπώς δεν υπάρχει δημοσιευμένος κατάλογος). Το πρόσωπο που επιθυμεί να κινήσει διαδικασία σε ένα περιβαλλοντικό ζήτημα θα ήταν καλό να αναζητήσει δικηγόρο με εμπειρία σε συνταγματικές/διοικητικού δικαίου, δεδομένου ότι η διαδικασία πιθανότατα θα πραγματοποιείται με βάση το άρθρο 146 του Συντάγματος. Δεδομένου ότι η Κύπρος είναι μια μικρή χώρα, Ενημερωτικά ταξίδια από τη σύσταση. Δεν υπάρχουν μη κυβερνητικές οργανώσεις παρέχουν δημόσια διαβούλευση σχετικά με περιβαλλοντικά θέματα.

IX. Αποδεικτικά στοιχεία

Τα περιβαλλοντικά ζητήματα εξετάζονται υπό τους γενικούς κανόνες που ισχύουν για τις προσφυγές κατά κρατικών υπηρεσιών, με αποτέλεσμα οι απαντήσεις που ακολουθούν αφορούν στοιχεία σε όλες τις διοικητικές προσφυγές το Supreme Court. Στο Ανώτατο Δικαστήριο η υπόθεση διεξάγεται με βάση γραπτές παρατηρήσεις και η διοικητική αρχή κατά την οποία η προσφυγή θα πρέπει να προβλέπει πλήρη εξέταση του Δικαστηρίου το (τα) αρχείο (-α) σχετικά με την υπόθεση. Το (τα) αρχείο (-α) αναφέρονται τα κύρια στοιχεία. Επιπλέον, σύμφωνα με τον κανόνα 11 των Κανόνων Πολιτικής Δικονομίας του Supreme Court, 1962, το Δικαστήριο έχει εξουσία να καλέσει οποιοδήποτε πρόσωπο να καταθέσει ή να προσκομίσει έγγραφα προκειμένου να μπορέσει το Δικαστήριο να καταλήξει σε μια δίκαιη απόφαση επί της υποθέσεως. Κατά το Supreme Court Rules 1962, άρθρο 18, του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας εφαρμόζονται σε διοικητικές διαδικασίες, αλλά όταν κρίνει αναγκαίο για την ορθή εκπλήρωση της αποστολής του βάσει του Συντάγματος, το ανώτατο δικαστήριο δεν θα διστάσει να χαλαρώσει ή ακόμη και να παρεκκλίνει από τις εν λόγω δίκαιο και τους κανόνες αποδείξεως. Ο αιτών θα πρέπει να αποδείξει την περίπτωση του, αλλά δεν υπάρχει το βάρος της απόδειξης σε αστικές ή ποινικές υποθέσεις. Τα συμβαλλόμενα μέρη μπορούν να προσκομίσετε νέα αποδεικτικά στοιχεία με την άδεια του δικαστηρίου και το δικαστήριο δύναται αυτεπαγγέλτως να ζητήσει περαιτέρω αποδεικτικά στοιχεία μέσω της εμφάνισης ή την παραγωγή εγγράφων. Η συνήθης διαδικασία στο Ανώτατο Δικαστήριο είναι μέσω της υποβολής γραπτών παρουσιάσεων. Επομένως, η έκθεση των εμπειρογνομόνων, εάν απαιτείται, θα πρέπει κανονικά να επισυνάπτονται. Γνώμη των πραγματογνομόνων δεν είναι δεσμευτικές για τους δικαστές.

X. Τα ασφαλιστικά μέτρα

Δεν υπάρχει αυτόματο ανασταλτικό αποτέλεσμα της προσφυγής, ούτε είναι δυνατόν να ζητήσει τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων. Η διαταγή θα αποτελεί μέρος της προσφυγής κατά του κύρους της απόφασης ή πράξης. Αίτηση για την αναστολή της απόφασης μπορεί να κατατεθεί, εφόσον ο αιτών ισχυρίζεται ανεπανόρθωτες ζημιές και κατάφωρη παρανομία. Σε αστικές υποθέσεις μπορεί να ζητηθεί με αίτηση λήψεως ασφαλιστικών μέτρων. Εάν η απόφαση δεν έχει ανασταλεί θα ανατεθεί. Εκτός εάν προβλέπεται στις τομεακές νομοθετικές, δεν υπάρχει γενική διάταξη για τη χορήγηση ασφαλιστικών μέτρων σε θέματα περιβάλλοντος. Η κανονική δικαστική διαδικασία θα πρέπει να ακολουθείται και ικανοποιούνται. Οι αιτήσεις που προέρχονται από άτομα ή ομάδες που είναι πολύ σπάνια και μόνο για επιχειρήσεις με σημαντικούς οικονομικούς *cross-damages*. Οι όροι αυτοί εφαρμόζονται, έτσι ώστε οι αγωγές παραλείψεως είναι πιο εύκολο να χορηγούνται σε κυβερνητική υπηρεσία προσπάθεια αποτροπής παράνομης πράξης (π. χ. να σταματήσουν ένα άτομο από την κατεδάφιση κτιρίου βάσει διαταγής διατήρησης). Υπάρχει η δυνατότητα προσφυγής κατά της αποφάσεως που απορρίπτει την αίτηση ασφαλιστικών μέτρων που υποβάλλεται στο Ανώτατο Δικαστήριο είτε στο πλαίσιο της πολιτικής του δικαιοδοσίας ή στο *revisional* δικαιοδοσίας.

XI. Επί των δικαστικών εξόδων

Το κύριο κόστος σε οποιαδήποτε δικαστική δράση θα δικηγορικών αμοιβών. Επιπλέον σφραγίδες επικολλάται στη δράση (δικαστικά έξοδα). Στις αστικές υποθέσεις, τα δικαστικά έξοδα εξαρτώνται από το ύψος της ζητούμενης αποζημιώσεως. Στο πόρους της μέσης αμοιβής που χορηγείται από το Δικαστήριο είναι 1 400 EUR για υποθέσεις που εκδικάζονται σε πρώτο βαθμό και η σφραγίδα ανέρχεται σε 100 EUR. Για το κόστος των γραμματοσήμων *revisional* προσφυγής ανέρχεται σε 120 EUR περίπου,

ενώ σε αστικές προσφυγές η σφραγίδα εξαρτάται από το ποσό που ζητήθηκε. Αμοιβές εμπειρογνομόνων για την εκπόνηση έκθεσης θα μπορούσε να κυμαίνεται από 500 και άνω ανάλογα με την εκπόνηση της έκθεσης, καθώς και αμοιβή για τις ημέρες νοσηλείας του πραγματογνώμονα στο δικαστήριο. Ως υποθέσεις συχνά έχουν αναβληθεί, ο εμπειρογνώμονας μπορεί να επιβάλει χρέωση για αρκετές ημέρες, όταν αυτός έχει κληθεί από το δικαστήριο και εν συνεχεία έληξε. Δεν υπάρχει καθορισμένο ποσό για κάθε ημέρα στο δικαστήριο. Εάν δεν υπάρχει συμφωνία μεταξύ του δικηγόρου και του πελάτη, τότε εφαρμόζονται οι ελάχιστες αμοιβές. Η ελάχιστη αμοιβή του δικηγόρου σύμφωνα με τις κλίμακες τιμών που θα ανέλθουν σε 1 700 EUR για προσφυγή στο ανώτατο δικαστήριο δικάζον ως πρωτοβάθμιο δικαστήριο, και πάνω από 2200 για την άσκηση ένδικου μέσου. Οι δικηγόροι είναι πάνω από την ελάχιστη αμοιβή. Δεν είναι όλες οι δαπάνες αποδίδονται. Το κύριο κόστος είναι η εξαιρετικά υψηλή cross-damages επιχείρηση που θα καθορίζονται από το Δικαστήριο και πρέπει να κατατίθεται στο δικαστήριο με τη μορφή μετρητών ή τραπεζική εγγύηση. Επικρατεί η αρχή «ο ηττηθείς πληρώνει», μολονότι το Δικαστήριο έχει τη διακριτική ευχέρεια να μην επιτρέψει όλα τα έξοδα ή να αποφασίσει ότι κάθε διάδικος φέρει τα δικαστικά του έξοδα, αλλά το γεγονός αυτό δεν θα είναι γνωστά εκ των προτέρων.

XII. Μηχανισμοί οικονομικής συνδρομής

Δεν προβλέπεται ειδική μεταχείριση σε περιβαλλοντικές υποθέσεις. Εν πάση περιπτώσει, τα δικαστήρια δεν μπορούν να παρέχουν απαλλαγές από τα διαδικαστικά έξοδα, τα τέλη, τις αμοιβές διεκπεραίωσης, την αίτηση προσδιορισμού των δικαστικών εξόδων, κλπ., σε περιβαλλοντικά ζητήματα. Νομική συνδρομή είναι διαθέσιμη σε ποινικές υποθέσεις για τους κατηγορούμενους από περιορισμένα μέσα και είναι ιδιαίτερα τίθενται στη διάθεση των αιτούντων άσυλο και αλλοδαπών απειλούνται με αδικήματα απέλαση. Δεν υπάρχει πρακτική παροχής ενίσχυσης σε εθελοντικές οργανώσεις. Δεν υπάρχει πρακτική της δωρεάν νομικής αρωγής. Δεν υπάρχουν κέντρα παροχής νομικών συμβουλών που να ασχολούνται με περιβαλλοντικές ή άλλο θέμα. Δεν υπάρχουν οργανώσεις ή δικηγόροι περιβαλλοντικού δικαίου δημοσίου συμφέροντος.

XIII. Επικαιρότητα

Σύμφωνα με το άρθρο 29 του κυπριακού Συντάγματος κάθε πρόσωπο για μια δημόσια αρχή πρέπει να λάβετε απάντηση εντός 30 ημερών. Ωστόσο, η απόκριση συχνά αποτελεί απλή απόδειξη την ενημέρωση του αιτούντος ότι η συμπληρωματική προθεσμία θα είναι απαραίτητες προκειμένου να απαντήσει πλήρως. Θεωρητικά, ο προσφεύγων θα μπορούσε να προβάλει ενώπιον δικαστηρίου, αλλά σχεδόν ποτέ στην πράξη, εκτός εάν η καθυστέρηση ή non-reply είχε σοβαρές οικονομικές συνέπειες. Μέρη ασκήσεως αγωγής κατά οιασδήποτε διοικητικής διαφοράς δυνάμει του άρθρο 146 του Συντάγματος (όχι κατ' ανάγκη ένα περιβαλλοντικό ζήτημα), οφείλουν να το πράξουν εντός 75 ημερών από την ημερομηνία κατά την οποία ο ενάγων έλαβε γνώση της απόφασης, πράξης ή παράλειψης του προσβαλλόμενου μέτρου. Εάν ο νόμος ορίζει ότι η εν λόγω απόφαση ή πράξη πρέπει να δημοσιευτεί στην Επίσημη Εφημερίδα το 75 ημέρες προθεσμία αρχίζει από τη δημοσίευση. Δεν ορίζονται προθεσμίες για να αποφανθεί το Δικαστήριο επί του περιβάλλοντος ή άλλες περιπτώσεις. Μιας δικαστικής περιβαλλοντικής υπόθεσης είναι ίδια με τη μεταχείριση κάθε άλλης και η διάρκεια των οποίων είναι κατά μέσο όρο 16 μήνες για τη διασύνδεση σε πρώτο βαθμό. Η αίτηση αναιρέσεως θα ήταν πολύ μακρότερη συνήθως αρκετά έτη. Σύμφωνα με την πρακτική κατεύθυνση 1986 αποφάσεων από τα επαρχιακά δικαστήρια πρέπει να παραδίδονται εντός έξι μηνών από την ακρόαση τελευταία επιχειρήματα. Δεν φαίνεται να υπάρχει προθεσμία για το Ανώτατο Δικαστήριο. Στην πράξη, όλα τα είδη διαδικασίας είναι χρονοβόρες, εκτός από τα μισθώματα δικαστήρια και στο οικογενειακό δικαστήριο σχετικά με την προστασία των ανηλίκων. Εάν μια απόφαση σχετικά με τα κατώτερα δικαστήρια δεν παραδοθεί εντός εννέα μηνών, θα πρέπει να δοθούν εξηγήσεις. Υπήρξαν περιπτώσεις προσφυγής στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων κατά της Κυπριακής Δημοκρατίας λόγω των δικαστικών καθυστερήσεων και διαπιστώθηκε τέτοιες καθυστερήσεις είναι, αυτές καθεαυτές, αρνησιδικία.

XIV. Άλλα θέματα

Οι περιβαλλοντικές αποφάσεις μπορούν να προσβληθούν δυνάμει της οδηγίας EIA (νόμος αριθ. 140 (I)/2005), η IPPC (νόμος αριθ. 56 (I)/2003 και 15 (I)/2006), και ο νόμος για την περιβαλλοντική ευθύνη (αριθ. 189 (I)/2007) και στη συνέχεια μόνο στο τέλος της διαδικασίας, όταν η απόφαση αυτή δημοσιοποιείται. Το κοινό να γνωρίζει σχετικά με την πρόσβαση στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα μόνο από δημοσιεύματα εφημερίδων. Υπάρχουν μηχανισμοί εναλλακτικής επίλυσης διαφορών στην Κύπρο, αλλά συνήθως σε αστικές υποθέσεις ή υποθέσεις οικογενειακού δικαίου.

XV. Αλλοδαποί

Xvi.transboundary περιπτώσεις

Για τα έργα με διασυνοριακές επιπτώσεις, η Κύπρος έχει επικυρώσει τη Σύμβαση Espoo για την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων σε διασυνοριακό πλαίσιο και θέτει σε εφαρμογή τις σχετικές διατάξεις της σύμβασης σε σχέση με περιβαλλοντικά θέματα δικαιοσύνης.

Αυτόματη μετάφραση του περιεχομένου. Ο ιδιοκτήτης της σελίδας αυτής δεν αποδέχεται καμία ευθύνη για την ποιότητα αυτής της μετάφρασης, που έγινε από μηχανή.

Τελευταία επικαιροποίηση: 14/09/2016